

Mááka

Ísu kwíyómpa'a irówana Mááka moórá-kwaai aiyayaamba umái siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísu Áánútu ááninkon-ai agaimakáíye. Mááka moórá-awí'a Yóni Mááka kwemá Yérúsaremuva'a kwenamáápa'a ména anón-éna Pítaante Póronte túwa'náa umai mayáí mairáíye. Árómaa-kwaasi Ísun-ai isáígwáe séna maanáúváí agaimakáíye. Árómaa-kwaasi asirayánkó tirááíma tain-kwáásín-owe séna maarán-áímbá agairáíye. Ísu asirayámbá tokéna tí'o ún-kwaasi asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwéna sáwí-imayaaó tátokaimpinkemba ayútínkaraiye. mirán-áímbá Mááka agaimakáíye. Mááka agairáin-ainkona ayáírá'á maarán-táúntámpímbo [] kwáyáin-aimba moórá-kwaasi agaimakáíye.

Yóni nombá pétinkowai simátímakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Áríku 3:1-9, Yóni 1:19-28

¹ Áánútu ááninko Ísu Káráísiti kwená áséi-kwasai maarámán-íye.

² náaóvá'á moóráwai áwí'a Yóni íma máyonka'a Áánútun-ai simátímakowai áwí'a Áísáya Yónin-ai simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maiéma ená aiva'á kwéna ená aambá kwirankéna

³ kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á kwíno Áánútu siráíye Áísáya agaimaréna sirónka'a Yóni paárúwana mináímbá paáruraiye.

⁴⁻⁵ Yóni nombá pétinkowai kavóná-marava'a komáyowasa Yútiyaa-ayampake Yérúsaremu-naopaken-kwaasi amápa'a Yóninopa'a tuwaná simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáina'a nombá pétinkanaumne súwasa sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yótáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

⁶ Yóni póigo áwí'a káámeri kwená áyáu-kwatoi íréna aúwarasinei ámúr-anda uréna a'nóriné kwantáámikóná aúwé mintóné su'mai kwénena

⁷ simátimena séna moóráwai kesínaaemba tíniwai kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uvóví'a ónaumne.

⁸ kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútu amankómbá ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye siráíye.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Árúku 3:21-22

⁹ minkánáá Káríri-ayampakemba Násáreti-naopakemba Ísu túwana Yótáni-nompimba Yóni kwembá nombá pérankowana

¹⁰ Ísu nompínkémbá usásinowana sokón-tawaai taaínkar-úwana Yóni awánómba Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana

¹¹ kwíyómpakemba aaigówé su'mai séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráiyé.

Sáátáánigo Ísumba áísaa umai awánanae siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Árúku 4:1-13

¹² súwana Áánútun-amankoma Ísumba simámuwana kavóná-marava'a komáyowana

¹³ kae-kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba komáyowana Sáátáánigo Ísu sáwí'o índa awánanae séna ó'on-o'on-aimba súwana Ísu íma sáwí'a éna aváá-kwánkáán-umai máyowasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumbésa áwa'naa umánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mátíyu 4:12-22, Árúku 4:14-15

¹⁴ naaémba Yóni Káriri-marara-kawaanako áwí'a Éróntavena séna sáwí'a uráiyé siróntavena Yónimba ándáva'a máankowana máyowana Ísu Káriri-ayampa'a kwéna Áánútuna áséi-kwasai simátimena séna

¹⁵ Áánútu kwená kwaásira'o kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútuna áséi-aintave'a áraire seró siráiyé.

¹⁶ mináimbá simásuwena Káriri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásirái mésarai awaaó áwí'a Sáímoni úwana áváko áwí'a Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana

17 Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máimo tímapa'o kwénaaoyantemba aúná-mayai tíménakai kwénaaekai kesáái simátímapa'a kwénaaiyasa kesópa'a teró súwasarai

18 minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááye.

19 kwesé kuyaná Ísu sáwíyanka'a kúmba kae-kwáásiráí mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye nompí-sípívimbá mésarai kwase-únámbá to'mayaa kwéuyana

20 Ísu tuwánéna tááyowasarai mindómpí-sípívimbá tivowané kwená mayái-kwáásiyé tiyuwésarai Ísuwe kurááye.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Árúku 4:31-37

21 Kápénéamu-naopa'a komáyómba Yútaa-kwaasi monor-áimbó kwéison-kanqa túwana Ísu mono'-náúmpá'á uména kwenáái simátimuwasa

22 isésa asiramái súntavesa sésa áamámba sentenkáání'a íma kwésivo anón-kwaasigoraamba kwésiye sésa táátavai uráawe.

23 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moórawai kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyon-kwaasigo ména

24 anónka'a séna Ísu Násáretivakewaima óne. kentáá nóra taéwa tasínkambaiya ánásaniyono. embá awánáúndawai Áánútuna kawe-kwáyó'ná'á óne súwana

25 Ísu taraváá-kwántánéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóaaó súwana

²⁶ mintáráváá-kwáńkó minkwáási toká'mái
tuvámbarowana aiyayaanko sápisimaguwana
kwáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa

²⁷ awánésa táátavai ésa keáímbá sésa
mindóra'iyó. aúńái'an-iyé. kwemá taraváá-
kwántávéna asiramái kwésisasa sintembá
kwéowe suwaná

²⁸ mirá úwasa Káríri-ayampa'a Ísun-aai kóyáwé
úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Árúku 4:38-41

²⁹ ísówasa mono'-náúmpá'á tuwésa Sáímoninte
Éndaruntei mindáraití naaúmpa'a iyúmba
Yémésiye Yóniye Ísuwe umái iyúmba

³⁰ Sáímoni aísáankomba kokotámba
kwéankowana máyowasa Ísumba simámúwana

³¹ iséna kwenópa'a téna ayáánka'a táto'mai
usásinankowana kokotámba ánásowana
usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

³² toómbá agai-timúwasa enónka'a tí'o ún-
kwaasiyonkwara taraváá-kwámbó tirumpimbó
máyon-kwaasiyonkwara'a tí'maesá Ísunopa'a
mátínkówasa

³³ mindáópaken-kwaasiyomba amápa'a
ontará'á torupowaná

³⁴ Ísu ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiyomba
asóvamatinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá
maituyuwówasa mintáráváá-kwántómbá
Ísuntavesá Áánútu ááninkoman-iyé sésa kwembá
awánontavena aaiséráaro Ísu súwasa kóúraawe.

Ísu Káríriwa'a simátímakain-kwasai.

Árúku 4:42-44

³⁵ kóuwana irataró'á Ísu usásinena mindáoopa'a
tuwéna námúnaa síndayavena íma kwaási
máyoopa'a koména námúnaa kwésena máyowana

³⁶ Sáímoni kwená kwaásiye Ísumba avakáá-
umai

³⁷ awánésa sésa amápa-kwaasi embá
kwéavakaa-owe suwaná

³⁸ Ísu séna ó'on-daopimpakwarata kwénaaeta
kesáái simátímapa'a koónaumne. mirá
ónaundayave'a túne séna

³⁹ Káriri-ayampa'a mono'-náúmpímpá'á
kosimátímapa'a kwénaaena tirumpinkémbá
taraváá-kwámbá maitiyuwówasa kóuraawe.

*Ísu áúma karón-kwaasi kawe'á umánkarain-
kwasai.*

Mátíyu 8:1-4, Árúku 5:12-16

⁴⁰ moórá-tawai Ísunopa'a áúma karón-kwaasigo
téna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba
takívairena séna kentávénamo ankáínamo e
kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyono súwana

⁴¹ Ísu arumbá úwana ayáándeí ane'á
tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a
kawáúgwiye séna

⁴² avekáámbá kawe'á umánkowana
kawáúguwana

⁴³⁻⁴⁴ Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba
po Mósesimo siráintemba mono'-máayái-
kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke
póíma tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái
agayáiyasa amáparawai awánésa áúrakemba
kawáúgwiye sénááowe. ánivo enáúra'o

umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana

⁴⁵ minkwáásígó ivátuwena kawe'á umánkon-aimba simátíma'mae iyúwana mináínkó kóyáwé úwasa sáwívarawai Ísu tíníye sésa kentí naaópimpa'a torupamáí máyówana mindáyavena Ísu íma naaó'-nao'a kúmba kwaási íma máyónkavamba máyowasa naaó'-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

2

Ísu aísamai pukówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Árúku 5:17-26

¹ évaka'-no'waamba kwaéna Ísu Kápénéamu-naopa'a kúmba kwená naaúmpa'a máyowasa sáwíva-kwaasi isésa

² torupésa mindáúmpá'á sisipáá ésa pááimpakwara'a sisipáá umásowana Ísu kwenáái kwésimatimuwasa

³ éiyain-kwaasi aísamaimo pukówaimba taagwiya'maésa tumbá

⁴ mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá uwasá íma kanaán-umai íyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena Ísumo máyonka'a aúranka'a kumúwana

⁵ Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'á umánkaniye-imayaa umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa

⁶ áamáamba sun-kwáási mésa

⁷ imáyáa ésa sésa nóra séna mirá siyó.
 Áánútu kweyáá sáwí-imagaa maitiyuwánívo
 kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba
 kwésimankaiye-imagaa ésa suwaná

⁸ Ísu minímáyáámó umbá awánéna simátimena
 séna nóra séra mirán-imáyáa kwéoo.

⁹ moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo
 sénamo ená sáwí-imagaa mayauwáúmne
 sínasamo ésa áraira síí. kampará sííyo
 sénááowe. ánívo moóráwaimo aísamaimo
 pukáindawaintavaimo sénamo eyááríka'a usásine
 ená kwandaaímá maimaé kwaaó sínasamo ésa
 áraira síí. kampará sííyo awánanaaowe.

¹⁰ kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai
 marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imagaa
 maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a
 agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo
 pukón-kwaasiyavena séna

¹¹ isaaó. usásinke ená kwandaaímá maimaé
 naaópa'a kwaaó súwana

¹² amápa-kwaasi túranka'a usásinkwena kwená
 kwandaaímá maimaéna kúwasa amáparawai
 táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma
 awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavesa
 ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Árúku 5:27-32

¹³ Ísu tuwéna Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a
 kúwasa sáwíva-kwaasi kwenópa'a torupowaná
 kwenáái simátimena

14 kwéna awánómba Áravíási ááninko áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaaemba kwa'maéna kuráíye.

15 kúwasa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Áríváina naaúmpa'a umésa toómbá nowasá táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé sáwíva'a Ísun-ánaaemba kwa'maésa Áríváina naaúmpa'a umésa nowasá

16 áamáán-kawaa-kwaasivinkemba áamáamba sun-kwáási Ísumo táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé toómbó kwénomba tuwánésa Ísuna kwayó-kwáásíyávésa tísaa esa sésa nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásíyé Ísu toómbá kwénaiyo suwaná

17 Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawé'ó umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáási kwétuwa'naa-íye. mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne Ísu siráíye.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mátíyu 9:14-17, Árúku 5:33-39

18 moórá-tawai Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésuwasa évakarawai Ísumba taáisaa esa sésa Yónina kwayó-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiti kwayó-kwáásíyé moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá

íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésevo ená kwayó-kwáásí íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná

19 Ísu séna moóráwai aaraí mayáíndawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe.

20 naaémba minkwáásígómbá aí'maesa kówiyasa minkánaámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe. Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráíye.

21 Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúná-ampantaraani'a íma íníye.

22 aúná-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiniye. mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe Ísu siráíye.

Ísu savaatirár-áímbá siráín-kwasai.

Mátiyu 12:1-8, Árúku 6:1-5

23 moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé úwí-ton-kigauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáásí úwíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa kwénowasa

24 áamáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa maisaaó. ená kwayó-kwáásí agándaan-kanaama aambá áúmbakaawasa mirá kwéowe suwaná

25-26 Ísu séna naaóvá'á Tévítimo urómba aúváívimba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. aiva'-mónó-káwááná'á áwí'a Ápáyata máyonka'a Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-máýái máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe.

27 Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna túwa'naa ínintavena agándain-kanaa maréna kwaási aiva-tántáá'á maréna agándain-kanaama naaén-tantaa'a póna túwa'naa ínintavena makáíye.

28 kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayái kwémayaamba kendéímán-íye Ísu siráíye.

3

ayáámba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 12:9-14, Árúku 6:6-11

1 moórá-tawai Ísu mono'-náúmpá'á iyúmba moóráwai ayáámba kawévaiguron-kwaasi máyowasa

² aaivimbá mayankánáe kwésuwai mésa Ísuntavesa sésa agándaira'a póna minkwáásímó kawe'ó umánkainataamo éta táto'maiya aaivintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba

³ Ísu ayáámbe kawévaiguron-kwaasiyavena séna kemó máyaundara'a tiyó súwana mirá úwana

⁴ Ísu miwíyávéna séna kentáásí áamáan-aimpimba nóin-aina kwáyáiyó. agándai-kanaara'a póta kawe'-máayáiyá kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáiyá méni. inkámónanaya puwíníyo. tísaa ena súwasa íma aaí suwaná

⁵ Ísu móyuwana meyuwana éna áwáá'a títuwena kwaásiyavaimo ímo imáyáamo kwéontavai arumbá kwéuwana ayáámbe kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáámbe árútuwaaó súwana ayáámbe árútuwowana kawe'á umánkowasa

⁶ áamáan-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á tuwésa avekáán-umai Érótiina kwaási torupésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'iyó sésa áamáayu-aimba siráawe.

*sáwívarawai
kuráan-kwasai.*

nonkwaaúnkón-awampa'a

⁷ Ísu tiyuwéna kwená kwayó-kwáásí tí'maena Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a kúmba sáwíva-kwaasiyomba Kárírivaken-kwaasi Yútiyaavaken-kwaasi

⁸ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Ítúmiyaa-ayampaken-kwaasi Yótáni-nonkona

menávápákén-kwáásí Táyaa-naor-ayampaken-
kwaasi Sáitóni-naor-ayampaken-kwaasi
miráumaivaken-kwaasiyomba Ísuna mayái-áimbá
isésa Ísunopa'a tóyo uwaná

⁹⁻¹² sáwíva-kwaasi asóvamatinkowasa
mindáyavesa tí'o ún-kwaasiyomba
asóvamasinkainkwae sésa Ísun-ane'o
tátoraiyanesa kwenkuvará'á úmaesa kwéiyuwasá
tirumpimbó taraváá-kwámbó máyon-kwaasi
Ísumba awánésa mara'á kumbésa anónka'a
sésa emá Áánútu ááninko óne suwaná Ísu
asiramái séna Áánútu ááninko óne sé'a íma
simái paároro séna kwená kwayó-kwáásí
simátiména séna sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a
ésa siméntáyuwaavo nompí-sípí maimaé'a
egwaa'á másínkáaro siráíye.

Ísu kwená kwayó 'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Árúku 6:12-16

¹³ Ísu omápa'a uména évakarawai
usásintinkanae séna tááyowasa kwenópa'a
íyúwana

¹⁴ minkwáásívínkémbá sísamaivakemba kae'á
kumbaimái-kwaasi usásintinkena séna kesí
aantá-kwaasi é'a mé'a kesáái kosimátímapa'a
kónááontave'a ti'maré'a

¹⁵ tirumpinkémbó taraváá-kwámbó
komaitiyuwánááon-asirayamba timúnda
miráyáv'é'a usásintinkaumne siráíye.

¹⁶ miwí túwí'a Sáímoniye séna aúná-kwi'a
tamámena Pítaawe súwaima séna

¹⁷ Sépéti ááninkorai túwí'a Yémési Yóni aúná-
kwi'a Poanésiye súwairai minkwíkóná ááimba

kwíyónaaimo siwáí áráakaiye súwairaiyavena séna

¹⁸ moóráwai Éndaru moóráwai Vírípi moóráwai Pátóromu moóráwai Mátíyu moóráwai Tómaasi moóráwai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moóráwai Tátiyasi moóráwai Sáimoni kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai

¹⁹ moóráwai Yútási Isakéríóti kwemá naaémba Ísumba kwená namuro-kwáásírá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu usásintinkena naaópa'a koyauwékáíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:24-32, Árúku 11:14-23, 12:10

²⁰ Ísu naaúmpa'a iyúmba ó'onkwara'a sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá untávái Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé toómbá íma kanaará'á umái notávésa

²¹ Ísumba amááraa isésa aívó'an-íye sésa tairánáe sésa tiráawe.

²² Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Áánútuna amáamba sun-kwáási tésa sésa taraváá-kwántóntí kawaáná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaiyuwaiye suwaná

²³ Ísu tááyowasa tuwaná kwántámai-aimba simátimena séna Sáátáánigo kwesávái íma maisuwáníye.

²⁴ moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáivakaamba kwémaewe.

²⁵ moórá-akumba usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe.

26 Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáívakaamba kwémaewe.

27 moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmakenamo éna uvékena kwená náaíndaamba umóyámbá mayáníye Ísu siráíye.

28 Ísu simásuwena séna maísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo

29 Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

30 Ísuntavesa sésa taraváá-kwánkó kwenarumpimbá máyáíye suntávéná Ísu mináímbá simátímakaiye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Mátíyu 12:46-50, Árúku 8:19-21

31 mináímbá simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa máápa'a mésa sésa Ísuntavai tiyó se kosimáméro suwasá

32 naaúmpa'o máyón-kwaasi sésa enanówe enáúnava'maare máápa'a mésa kwéaayaawe suwaná

33 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. kesúnava'a nááwiya'o séna

34 naaúmpa'o máyón-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe.

35 Áánútu siráini'a kwéowai kesinó
kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu
siráiyé.

4

moóráwai ánýumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Árúku 8:4-15

¹ ókwará'a Ísuma Káríri-nonkwaaunkon-
awampa'a koména aaí kwésimatimuwasa
sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á
tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena
máýowana nompí-sípímá kwaaún-avovomayaa'a
kwáyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-
awampa'a máýówana

² ó'on-o'on-aimba kwántámai simátiména séna

³ maísáaro. moóráwai ánýumba maimaéna
kígauva'a kwégwéna

⁴ máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á
kunkwáyáísana numaómá tókúnasukaiye.

⁵ évakar-anayumba óntankwara'-maravimba
kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-
umai anón-isana

⁶ aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a íma kunkéna
aáyánkaguraiye.

⁷ évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna
kárúraisana karaan-tantáákó ara'násúwáísana
íma arambá iráiyé.

⁸ évakar-anayumba kawé'-márávimbá
kunkwéna kárúrena anón-éna arambá imái
sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaítayan-
aramba iyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé.

⁹ kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

10 Ísu súwasa naaémbe kwená kwayó-kwáásiyé évaka-kwaasiye mésa Ísuntavesa sésa minkwántámái-áínkóná ááimba sinatá ísáano suwaná

11 Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aine su'mai kwésimatimumpo

12 kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe.

isékai Áánútunopa'a tewaná Áánútu miwítí

sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

mindáyave'a kwántámai-aimba kwésimatimune Ísu siráíye.

13 Ísu simátímatuwena séna maankwántámái-áimbó simátimunda íma ísáiyankakemba pó'a ó'on-o'on-kwantamai-aimbo sendá íma ísánááowe.

14 mináínkóná ááimba súnda ísáaro. moóráwaimo ánáyumbo tu'maráinten-umai Áánútun-aii simátímísana

15 évakar-anayumbo aampa'ó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aii ísáawana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá maimái úwoiva'a kwétiyuwaiye.

16 évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa avekáán-umai Áánútun-aii isésa aamoí ombánivo

17 íma tirumpimbá táto'mai kawe'á owasá Áánútun-aiiyavai umbai-yántáári'a umátinkaantavai Áánútun-aii ivátukaawe.

18 évakar-anayumbo karaampimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí ísáámbanivo

19 marapár-úmbái-yántáátávái imáyáa úmae naaésa óísan-imayaa úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-imáyááo Áánútun-aaí káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe.

20 évakar-anayumbo kawe'-máravimbó kúmimba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-aaí isésa tirumpimbá táto'mai kawe'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

oómbá kúrakain-kwasai.

Árúku 8:16-18

21 Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma aasípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá kwémaraawe.

22 mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe.

23 kwéisaawai ísámai kawe'á oró.

24 tíménten-umai Áánútu miráumai tíména moórágwara'a timíniye. mindáyave'a ísaan-aimba imáyáa umái kawe'á oró.

25 Áánútun-aaímo ísámaímo kawe'ó kwéowai Áánútu túwaa'naa ínasa moórá-ainkwara'a ísanááowe. Áánútun-aaímo ímo ísámaímo kawe'ó kwéowai tirumpinkémbá maimayáínana íma

kwéniye. mindáyave'a ísáan-aimba imáyáa umái
kawe'á oró Ísu siráiyé.

ánáyumba tukáisana arambá iyáin-kwasai.

²⁶ Ísu simátimena séna Áánútu kwená
kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-
iye. moóráwai ánáyumba tu'maréna

²⁷ íma áwa'naa ena kwaéna iraréna kwéisana
ánáyumba kweyáárika'a kwéanon-iye.

²⁸ maragómá ánáyunkomba áwa'naa isaná
áruma kwíkéna anón-umai arambá iréna

²⁹ ávuma kaisaná áká'nanaaon-kanaa tisasá
áká'mai kwénaawe Ísu siráiyé.

taaérankona kwaasái.

Mátíyu 13:31-35, Árúku 13:18-19

³⁰ Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo
kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo
maarán-áimbá simátíména'a isánááowe.

³¹ Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba
maarámán-iye. sáwíyan-taeranko áwí'a másátati
mintáigó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba
maravímbá u'makáawana mimpínkémbá kwíkéna

³² anón-taima anón-éna amaimá anón-
amaima móivarena kóyáwé uráisana numaóma
mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye Ísu
siráiyé.

³³⁻³⁴ Ísu kwaásiyomba aaí simátimenae
sénamo úmba íma avora'á siráivo kwántámai-
aine su'mai simátimuwasá taaímbai súntemba
móisaiyuwowana mináyáírákémbá simátimuwasá
móisowana miráumai simátimena ánivo kwená
kwayó-kwáási kwesé máyonka'a mináínkóná
ááimba simátíma'mae iráiyé.

*anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.
Mátíyu 8:23-27, Áríku 8:22-25*

³⁵ mitáwai enónka'a Ísu kwená kwaásiyavena séna nonkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwasa

³⁶ ó'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba áí'maesa nompí-sípívimbá usáatesa kuwasá évaka'-nompí-sipigwara'a kumbá

³⁷⁻³⁸ Ísu misípígó ayááivá'á a ún-kwaigurówana anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa inkaisésa Ísumba koaúsesa sésa anóndakoo kesí imáyáa íma inatá puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná

³⁹ usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana

⁴⁰ Ísu simátimena séna nóintavaiya kwéinkaiseo. kentáv'é'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana

⁴¹ táá'a kówasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya énwawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáámba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

5

taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 8:28-34, Áríku 8:26-39

¹ simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káríri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbárává'á kumbá

2-4 Ísu mindómpí-sípívínkémbá mimbárává'a áśávowana moóráwai taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-kwaasigo utamátínkó-muri-aiva'a máyomba Ísunopa'a tirái. minkwáásí kárár-umankontemba taráka-yaraka úwaima póna íma kwaási mésayavai íma kárár-umankowana ména

⁵ enómba irarómba omáka'a utamátínkó-muri-aiva'a kwénaaena kwáá'a kwétena óntandei kwenáúra'a kwétena

⁶⁻⁸ nénkakemba Ísumba awánéna isaaiséna Ísun-aóká'a taména kwená imáyáa éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinkén-táraváá-kwáńkóńtávéna séna emá taraváá-kwámbá ómpo minkwáásígómbá auwé kóaaó súwana anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo Áánútuntavai ísámai sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana

⁹ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana sáwíva'a máyaumpo kesúwí'a sáwívarawai úne séna máyowasa

¹⁰⁻¹³ omáka'a sáwíva-poima mésa umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táraváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa ó'opa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá kovérówasa mimpóíyómbá amápa'a ámémpakemba isaaiséna nonkwaaúmpíntá kumpérómba putásowasa

¹⁴ póíra'o tavíkówai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpá'o máyón-kwaasi mósimatim-besimati uwasá isésa

koawánanae sésa kumbá

¹⁵ Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwántómbó arumpinkémbó kóun-kwaasigo unááankwátói úmarena kawé'á umái máyowasa koawánésa táátavai uwasá

¹⁶ Ísumo minkwáásígómbó kawé'ó umánkawasamo awánon-aine póígomo ún-aine simátímúwasa

¹⁷ isésa Ísuntavesa sésa maambáravá'á ivá siyuwéya kóaa suwana

¹⁸ nompi-sípívimbá usámaaisowana taraváá-kwámbó arumpinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana

¹⁹ ímanivo ená naaópa'a kuré Ísóigomo arumbó umánkenamo kawé'ó umánkáin-aimba enamááraawi kosimátimiyo súwana

²⁰ Tékáporisi-ayampa'a mindáópata Ísumo umánkon-aimba simátíma'maena kúwasa amápa-kwaasi sáwívar-imayaa uráawe.

inaamarúgónté aaraigóntéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Árúku 8:40-56

²¹ Ísu Káríri-kwaaunkona menávápákémbá nompi-sípívimbá koyauweréna túmba moórágwara'a kwaaúnkón-awampa'a máyówasa sáwíva-kwaasi torupowaná

²² moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai áwí'a Yáírasi téna Ísumba taawánéna Ísu anóndakoman-íye séna aísamaivimba kumbéna

²³ asiramái séna kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóvéna kawé'á umái máíno súwana

24 Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná

25 moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininkogwara'a kwa'maéna kúmba kwembá naaeyámba kwéankowana sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisuwéna mináí'á íma érankowasa

26 sáwíva-šontaa-kwaasi áwa'naa uwaná óísamba tíma'mai ánásasuwowana mináí'á íma érankomba anón-ai'a umágúwana

27-28 minínínkómá Ísumo kawé'ó umátínkaron-aimba iséna séna Ísuna unááankwátóira'a koyátóráánanama sí'a ésinkaniye séna sáwíva-kwaasimo kwa'maé kumpímbá minínínkó maréna ánaaempakemba unááankwátóira'a tátorowana

29 mindááéyánkoma érankowana imáyáama éna asóvasinkaiye súwana

30 Ísu imáyáama éna séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawé'á umánkáiye séna kwántámai tuwánéna séna nááwawa kesí unááankwátóira'a tátoraina'iyo súwasa

31 kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámesa sésa úwé sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaavo nááwawa kesí unááankwátóira'a tátoraina'iyo nóra séwa kwéseno suwaná

32 tátokaiwaintavena mógara'megara úwana

33 minínínkó imáyáa éna séna asóvasinkaiye súwana ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna asóvamankon-aimba simámuwana

34 Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iye sénda póna áí'a éránkáivo kawé'á umái kwaaó Ísu siráíye.

35 Ísu mináímbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaópaken-kwaasi tésa

Yáírasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo
anóndatavai ténavo simámiyo suwaná

³⁶ Ísu mináímbá iséna ivátuwena Yáírasintavena
séna mináíntávái íma áákar-aaka'a éma kentávái
ísámai kuwo séna

³⁷ kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna
maanká'á méwaro séna Pítaante Yémésinte
kwenáváko áwí'a Yóninte tí'maena kúmba

³⁸ sáwíva-kwaasi mono'-nánká'ó
kárákwirowaina naaúmpa'a torupamáí mésa
anón-ivi'a kwétowana Ísu iséna

³⁹ naaúmpa'a usávé'mai iyéna séna íma ivi'á
taaró. minárásí íma pukáivo úwoi aúmá kwaig-
uráíye súwasa

⁴⁰ Ísun-awíráái suwaná tí'mátuwowasa máápa'a
kunákárúwowana minárásígó anóvowiye
kwená kwayó-kwáásíráúm tí'maena minárásígó
pukópa'a iyéna

⁴¹ ayáánka'a tátorena kwenááivinkemba
simáména séna tarita kumi mirámó súmba
kwántámai séna inaamarúgóo usásinaao súwana

⁴² usásinkwena sísamaivakemba kae'á kum-
baimái-imá maisukáin-inaamaruma usásinowasa
awánésa táátavesa uwaná

⁴³ Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma
simátíméro séna minárásígómbá toómbá áméro
siráíye.

6

*Násáretivakewai Ísumba tínaaemba
umánkaraan-kwasai.*

Mátiyu 13:53-58, Árúku 4:16-30

¹ minkákémbá Ísu kwenamáápa'a kwéena
kwená kwayó-kwáásíyé kumbá

2 Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á iyéna aai simátimuwasa sáwíva-kwaasi isésa táátavai ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áimbá kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámisana kawe'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo.

3 kwentáámó awánáúnda taaineí évaka-tantaa'o kwéiwaiman-iyé. Máriyaa áánimba éna Yémési Yóšisi Yútási Sáimoni tuwaaómán-iyé. kwenáúnava'a maanká'á má'yáawe. maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináimbá isénawa minásiráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana

4 Ísu simátiména séna Áánútun-aai simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwe-namááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iyé sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráiyé.

5 kesáámó úndanten-kwaasima éna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moórá-mora-mayaiye su'mai mairáiyé. moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáándeí tátorena asóvamatinkena

6 kwenamáápaken-kwaasi sésa íma súwa'naa íníye sun-áíntávéna imáyáa uwááena naaó'-nao'a Áánútun-aai simátímapa'a kuráiyé.

Ísu kwená kwaási mayáírá'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Árúku 9:1-6

7 Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná

kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tiména séna kaesé umásuwe'a nááóro séna

⁸ asiramái simátimena séna aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. toómbá íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. tááúmba vaimaé'a

⁹ tísamai-anaamba kwimaé'a moórá-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró.

¹⁰ Áánútun-aai simátimena aontave'a moórá-naopa'o kwíyasamo naambó timíya'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró.

¹¹ moórá-naopa'o kwíyambo naambó ímo timésamo kentááimo ímo isáíyanamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakembaramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa

¹² kwená kwayó-kwaási isésa naaó'-nao'a kwénaaesá kosimátimesa sésa sáwí-imayaa tínaaemba umáme'a Áánútumpa'a teró sésa

¹³ taraváá-kwántómbá kwaási tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinkendomba atínkáva'a kuwasá asóvataminkava'a kuráawe.

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Mátíyu 14:1-12, Árúku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴ Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káríri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá ísarai. Ísuntavesa évakarawai sésa Yóni nombó pétinkaraiwai pukáimpinkemba usásinkena póna

kwempímbá asirayámbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye suwasá

¹⁵ évakarawai sésa kwemá Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáiye suwasá évakarawai sésa kwemá naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowairaamba máyáiye suwaná

¹⁶ Éróti iséna séna kwemá Yóni nombó pétinkaraiwaiman-iyé. kemá simátinkaunasa Yóni anumarambá arátúwááwana pukáísana usásinankaisana máyáiye Éróti siráiyé.

¹⁷⁻¹⁹ ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotíyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áumbakaawa mayááne simásima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándávimba máánkarowana Erotíyasima Yóni ááiyavena aaisambá séna inkamónáe súwana

²⁰ Éróti séna ímaniye séna Yóni kawer-ímáyáágwará-kwáási úntavena Éróti kwenáároi inkaiséna kwenká'á tavíkéna Erotíyasima inkámívo séna kwenká'á tavíkéna kwenááima ísámai kaumbo-káér-imayaa umánkena aasiyaási koísaraiye.

²¹ ánivo naaémba Erotíyasina kanaamá túmba Éróti anón-tanomba kaumái kwená kawáá-kwaasi ááipin-anon-kwaasi Káríri-ayampaken-anon-kwaasi tímúwasa nowaná

²² Erotiyási ayáámúnko téna araimá marówasa Érótiye toómbá naráan-kwaasiye aamoí umánkówana Éróti minárásígóntávéna séna nóintantaatavena ankáíya simásímína'a áméno séna

23 árai'a sún̄da pó'a sísaina'a áméno. kesí maramó arááímo táíndamo e sísaina'a tasá-áméno súwana

24 anówamba koáisaa ena séna nóintantaara ko-mayánaumno súwana Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá koáisaa-e mayaaó súwana

25 avekáán-úwana Érótinopa'a téna taáisaa ena séna ívé'a Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana

26 iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asir-ayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásígwará'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna

27 i-kwáásí moórá ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá

28 táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

29 Yónina kwayó-kwáásí iséna anómba ko-maimái utamánkaraawe.

naaém̄ba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinankaisana máyáíye Éróti siráíye.

*Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.
Mátíyu 14:13-21, Árúku 9:10-17, Yóni 6:1-13*

30 Ísumo mayáírá'ó ti'mákain-kwaasi mimbáyái maisuwésa Ísunopa'a tésa amápa'-mayaimo máyón-aimba aaimó sun-áímbá simámúwasa

31 Ísunopa'a sáwíva-kwaasi kuré ire untávésa toómbá íma kawé'á umái nowaná mindáyavena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kwaásimo ímo máyaiyapata kométa agándaano súwasa

³² nompí-sípívimbá usámaaisesa kwaásimo ímo máyáapataawe sésa kuwasá

³³ sáwíva-kwaasi tuwánésa aúyésa naaó'-naokemba marapá'á kóyo uwasá Ísun-iyai nompí-sípívimbá kumbá

³⁴ marapá'á ásávena misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena sipisípi-poi-ayuraamba miwítí kawáá íma máyówasa kewé su'mai máyóntavena Ísu arumbá umátinkena ayáátáár-aaí kwésimatimuwasá

³⁵ enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a

³⁶ tí'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaaesá toómbá meéyámbáráaro suwaná

³⁷ Ísu simátiména séna kemá toómbá tíméro súwasa sáwívar-ontankaken-tomba 200 kinaaraken-tomba meéyámba'maiya tímúsina. óntamba íma kwáyáíye suwaná

³⁸ nóraumai-tona káyáíya koawánaaro súwasa koawánésa tésa sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á kwáyáíye suwaná

³⁹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna inkwima'mái mara'á máéro súwasa

⁴⁰ moóráva'a 50 kwaasi máúwasa moóráva'a 100 kwaasi máúwasa miráumai-kwaasi kwimakówana

⁴¹ Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwárá'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuvena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa noyáá'a topán-topan-umai tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa

42-44 amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

*Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.
Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:15-21*

45 áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívimbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a Pétésáitava'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna

46 misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana

47 no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá marapá'á máyowasa kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívimbá non-avóvomayaapa'a máyówana maramá nénka'a kwáyowana

48 Ísu awánómba anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa nombó tuwíntámaesamo kun-támayo'a nonkó tavímayowasa íma kumbá irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a téna táyaaitaguwasa

49-50 awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne séna

51 *nompí-sípívimbá usámaaisena kwegwárá'á umáyowana anón-undaoma maivaiyówasa táátavesa ávááraumai uwaná*

52 *íma táákoma kawe'á umái méra. sáwíyan-tompinkembo sáwíva-kwaasi taaín-timuwasamo nowáiná ááimba íma táákoma kawe'á umái méraawe.*

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mátíyu 14:34-36

53 *táátavesa ávááraumai ésa kwaaúnkóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá non-awámpá'á nompí-sípí ándáneí avíkwímaresa*

54 *marapátá ásávowasa mimbápákén-kwáásí Ísumba aúyése*

55 *naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isése tí'o ún-kwaasi kúkutaavimba tí'maesa tóyo uwaná*

56 *Ísu kító'-nao'a anón-dao'a kwaivá kwénaauwasa tí'o úwai tí'mai maruká'á marése sésa ená unááankwátói-araaira'a tátoraiana tí'a étinkainkwae suwasá tátórówana tí'a étínkaraiye.*

7

tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.

Mátíyu 15:1-9

1 *ámáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa*

2 *tuwánomba Ísuna kwayó-kwáásí évaka'a tiyáámba íma sese un-tiyáándéí toómbá kwénowasa*

3 Yútaa-kwaasi áamáán-kawaa-kwaasiye úwoi-kwaasiye tíkwá'náí áamáamba kwáróntavesa tiyáámba sese umásukesa toómbá nésa

4 máákétirakemba naaópa'a iyésa tiyáámba sese umásukesa toómbá nésa tíkwá'náí áamáamba ó'on-o'on-amaamba kwarésa tááve'a nonánámá anavéúmbá sese uráawe.

5 áamáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Ísunka'a torupésa sésa ená kwayó-kwáási nóra isasá kentáa síkwá'náí áamáamba íma kwarésa tiyáámba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná

6 Ísu séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóvá'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáie.

7 kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-iye kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-imáyáa mósá kwémaraawe

Áánútu siráimba aúváívimba agaimakáie.

8 Áánútuna áamáamba tuwé'a tíkwá'náí áamáamba kwétoraawe.

9 Áánútun-aai kwétuwaantavai miwá anondá kentáaiyavai aamoí kwéowe.

10 naaóvá'á Mósesi séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ánivo anóvowimo sáwíkaambo simátinkaindawaiimba tuvuwíyana puwíníye Mósesi siráivo

11 keinárawa'o siráimba moóráwai anóvowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai

timénaumne siréna

¹² anóvowima íma kwétuwa'naa-iyé. mirámó ontávái kanaán-iyé kwésewe.

¹³ mirá-sáwí'ó ontáv'é'a Áánútun-aaí tuwé'a kentíkwá'nái ámaámba kwégware'a kentaái kwésimatimewe. miraráání'a kwéowe Ísu siráiyé.

kwaásimo sáwí'ó umátínkáin-tantaakona kwaasái.

Mátiyu 15:10-20

¹⁴ Ísu mináímbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawe'á oró.

¹⁵ máápaken-tantaa'ó naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. [

¹⁶ kwéisaawai ísámai kawe'á oró] Ísu siráiyé.

¹⁷ Ísu simásuwena minkwáásíyómbá mátiyuwena naaúmpa'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa mináínkóná ááimba simásimiyo suwaná

¹⁸ Ísu séna kenkwará'á íma tááko pééi kwéisa'a mé'a ísáambanivo íma ísámai kawe'á uráawe. máápaken-tantaa'ó naawái kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye.

¹⁹ mindá íma imáyáa kunkwaéna tindáámpa'a kunáyúsúgwinivo

²⁰ aaimó kwéseмба tirumpinkén-imáyááo éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye.

²¹ tirumpin-imáyáávínkémbá sáwí-imayaa ésa tĩnkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa

²² túran-anda ésa mirá-mira-sawí'a ésa kampar-áimbá sésa aosaambá kwimaé naaésa kawé'-máýáímó kwémayaantavesa tirunkó simái sáwí'a kwéumatinkesa tívókari'a ésa uwo'aóri'a ésa

²³ mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááo kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáámbo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráíye. ánivo Ísumo kwemó siráimba amápa-tomba kawé'a umái kwénaawe siráíye.

*Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.
Mátíyu 15:21-28*

²⁴ Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyé mivá'a tuwéna Táýaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'a kúmba moórá-naumpa'a uména séna kemó tamaúnda íma simátíméro súwasa ánivo évaka-kwaasi tamáún-aimba ísówana

²⁵ moórá-ininko ayáámúnko arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana minínínkó Ísumo tamáún-aimba iséna avekáán-umai kwenópa'a iyéna mara'a kumbaéna

²⁶ kwemá íma Yútaa-inimba póna Síriyaa-marava'a Vínísiyaa-naopaken-ininko Ísunopa'a iyéna mara'a kumbaéna asiramái séna kesiyáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayauwaaó súwana

²⁷ Ísu simámena séna aiva'a iyámpói toómbá timénaumne. iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa

úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo

²⁸ minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyámpóiti toón-ayai iyánkó tamandáníye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iyé sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone súwana

²⁹ Ísu séna kawer-áimbá séndayavai enayáámúnko arumpinkémbá taraváá-kwámbá mayáúkaumpo ená naaópa'a kwaaó súwana

³⁰ kwená naaópa'a kwéna koawánómba taraváá-kwámbá kóúrowana ayáámúnko kawe'á umái tuvaiká'á méraiye.

Ísu sáwívarawai asóvamatinkarain-kwasai.

³¹ Ísu Táyaa-naopar-ayampakemba Sáítóni-naopar-ayampa'a táúkúmaena Tékáporisi-ayampa'a táúkúmaena Káríri-nonkwaaumpa'a kúmba

³² évakarawai aívó'na'a áí'maesa tésa sésa enayáándeí táto'mai asóvamankao suwaná

³³ kwaásivinkemba áí'mai kweyááva'a ankéna ayáánánánei áápimba maréna awirááíma kwi'maréna amáávira'a tátorena

³⁴ kwíyómpa'a karákéna sirumbá kwéiye séna kwenáávinkemba séna epaata mináímbá kwántámai séna áá'o kaúnimba intíyuwaumne súwana

³⁵ áá'a kawe'á úwana amáávíma etóyói úwana aaí kawe'á umái súwana

³⁶ Ísu asiramái séna íma simátíméro súwasa íma ísónkakemba simátímapa'a kuwasá

³⁷ ísówana ávááraumai táá'a kówasa sésa amápa-tantaa'a kawe'á unté kwéiyena táá'o kaúnín-kwaasi kawe'á kwéumatinkena aaimó

ímo kawé'ó umáímo sen-kwáásí kawé'á
kwéumatinkaiye siráawe.

8

*Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.
Mátíyu 15:32-39*

¹ moórá-tawai sáwíva-kwaasi torupowaná
miwítí toómbá ánásowana Ísu kwená kwayó-
kwáásí tááyowasa tuwaná

² séna kaumbo-táwai kesé máyáawana
maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá
kwéumatinkaumne.

³ ti'maráanasa kentí naaó'-nao'a
kónááombanivo némpaken-kwaasi aampa'á
kwiýamba kánoka'a pósa púwóvainivo súwasa

⁴ kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'an-
ivo náákakenta toómbá maimáíya timénaumno
suwaná

⁵ tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáyo
súwasa avakaeté kwáyáye suwaná

⁶ minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna
avakaeté-tomba maisokéna Áánútuntavena súwi
séna toómbá topán-topan-umai kwená kwayó-
kwáásírá'á timúwasa minkwáásíyómbá tímúwana

⁷ kaumbo-káé'-noyaa'a kwáyowana Ísu
maisokéna Áánútuntavena súwi séna kwená
kwayó-kwáásírá'á timúwasa minkwáásíyómbá
tímúwasa

⁸⁻⁹ nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi
4,000 kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená
kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-
unampimba áítumai ógwitowana

¹⁰ Ísu misáwíwá-kwáásí ti'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívimbá usámaaisesa Táómánúta-ayampa'a kuráawe.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 16:1-4, Árúku 12:54-56

¹¹ mivá'á Ísu máyowasa áamáán-kawaa-kwaasi sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná

¹² Ísu arumbá umbaí kwétopakemba séna ívé'o máyáan-kwaasi nóra séra ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano kwéseo. árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi íma agaráátinkanaumne séna

¹³ ivátíyuwena nompí-sípívimbá usámaaisena nonkwaaúnkóná menávápá'á kuráíye.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi oró siráin-kwasai.

Mátíyu 16:5-12

¹⁴ Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá kwená kwaási péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná kimbora-tomba nompí-sípívimbá kwáyowana

¹⁵ Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáásí simátímena séna intóráín-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Érótiye miwí tááiyavai kentúra'a kárákwimai máéro súwasa

¹⁶ keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma makáunanaya mirá kwésiye suwaná

¹⁷ Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáíye-aimba kwéseo. kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. kentí imáyáagoma kentirunkómá usisi'ándaisa'a kwéowe.

¹⁸ túramba kwáyáimbanivo íma awánamai kawe'á kwéowe. táá'a kwáyáimbanivo íma ísámai kawe'á kwéowe.

¹⁹ éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráaamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampinta ógwitaraumne suwaná

²⁰ avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráaamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaaó séna tísaa úwasa avakaeté-unampinta ógwitaraumne suwaná

²¹ Ísu séna nóra éra íma tááko pééi sisa'á ísaraao Ísu siráíye.

Ísu aúramba kavíkwaimba asóvamankarain-kwasai.

²² Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé Pétésáítaa-naopa'a kumbá évakarawai aúramba kavíkwaimba áí'maesa Ísunopa'a tésa sésa táto'mai asóvamankaaó suwaná

²³ Ísu ayáánka'a tátorena áí'maena mindáókona ayááíwá'á kwéna aúrampimba awirááíma kwirankéna aúranka'a tátorena séna ára kwéawanaano súwana

24 awánéna séna kwéawanaumne. taairaán-kwaási marapá'á kwénaaowa'a kwéawanaumne súwana

25 moórágwara'a Ísu aúranka'a tátorena kawe'á umáńkowana aúramba kararéna kawe'á umái kwéawanowana

26 Ísu séna mindáópa'a kónavo ená naaópa'a tayauweré kwaaó siráíye.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-20, Árúku 9:18-21

27 Ísu simásuwena kwená kwayó-kwaásiyé Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba aampa'á kwéguwana kwená kwaási tísaa ena séna kentávái amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa

28 miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaadawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moórawai óne kwésewe suwaná

29 Ísu séna keinárawa'a kentávái nóran-kwaasiye kwéseo súwana Sáímoni Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana

30 mináímbá íma simátíméro Ísu asiramái siráíye.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:21-28, Árúku 9:22-27

31 Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwaási simátimena séna sí'a índai'a

umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sen-kwáásiyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai ánásaina'a púwóndavinkemba usásinanaumne séna

³² miráumai avora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena kweyááva'a máankena séna mirán-áímbá sénavo súwana

³³ Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáási tuwánéna Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaa. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésene Ísu siráiyé.

³⁴ Ísu mináímbá simásuwena kwaásiyonte kwená kwayó-kwáásiyé tááyena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba kwaránááowaimba umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe.

³⁵ tirááímo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávái ísámai Áánútu áséi-aintavai ísámai tirááímo táínda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe.

³⁶ marapákémbá amápa-tantaa'a kwémaesa puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye.

³⁷ puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwara'a ayáátááka'a ménaaowe.

³⁸ ívé'a Áánútuntavesa íma imáyáa ésa máyáanka'a kenkwará kesááigwara'o tigaemó umásínkáamba pó'a aáno kemó marapá'ó

kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno ke-sivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne.

9

¹ árai'a simátime'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená asirayándéí kwégawaaimba awáné'a naaémba puwónááowe Ísu siráiyé.

*Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.
Mátíyu 17:1-13, Árúku 9:28-36*

² Ísu mináímbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte Yóninte tí'maena anón-omapa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana

³ kwená unáánkwtóira'a ságayamba kwaéna kwayání'a kéna aaváúmó usénamo intembá mirá úwasa

⁴ awánomba kae-kwáásiráí kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Íráiyaae Mósesiye Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana

⁵ Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maúndaya kawé'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéí éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe súwana

⁶ ávááraumai táá'a kówana nóin-aina'i síníyena póna mirán-aimba Pítaa siráiyé.

7 mirá kwésunka'a ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémbá aagíwé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwéune. kwenáái ísáaro súwasa

8 kwená kwayó'nárau awánomba mindárai kwíyómpa'a íyúwana Ísuwe su'mai méraiye.

9 máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae íyóro súwasa

10 ísésa íma simátimesa mináímbá úwoi tátoresá keáímbá sésa púwóndavinkemba usásinanaumne simbá nóran-aina'íyo keáímbá siráawe.

11 keáímbá sésa Ísuntavesa áísaa esa sésa áamáamba sen-kwáási sésa Íráiyaa aiva'á paárínana Áánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáundawaiya naaémbe paáriniyemo sembá nóra sésa mináímbá kwéseo suwaná

12 Ísu séna aiva'á Íráiyaa paaréna to'mayaa íniye-aimba árair-aimban-iye. moórá-aimba kwaási úranda'a kumpaárurawaintavena agaimaréna séna kwembá ái'a índai'a umánkesea tínaaemba umánkanaaowe agaimaréna siráíye.

13 simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a tiráíye. agaimaróntemba umái kwembá sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkaraawe. mirán-áímbá kwentávái agaimaróntemba kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintavai agaimakáawe Ísu siráíye.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Árúku 9:37-43

¹⁴ Ísu simásuwena omápakemba kúmúmba kwená kwayó-kwáásítópa'a kúmúwasa sáwíva-kwaasi torupésa áamámba sun-kwáásíyé Ísuna kwayó-kwáásíyé asirayán-áímpákémbá sésa

¹⁵ Ísu túntavesa ivátuwesa paruvará umáńkówana

¹⁶ Ísu séna nóintavai asirayán-áímbá kwéseo séna tísaa úwana

¹⁷ minkwáásíyómpínkémbá moóráwai séna anóndakoo kesáanimba áí'mae'a túne. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyáísana íma aai kwésisana

¹⁸ mintáraváá-kwáńkó táto'mai amentánaanta isaná tanaambá váguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyisa'a ená kwayó-kwáásíyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpínkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana

¹⁹ Ísu séna kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbai kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena séna ánivo enáanimba áí'mae tiyó súwasa

²⁰ áí'maesá tuwaná mintáraváá-kwáńkó Ísumba awánéna miníyámpói améntáyuwowana tanaambá véna kwárere'a éna aigareó monkáánúwana

²¹ Ísu avowántávéna séna nósatawai áńkaraiyo súwana umaranka'á áńkaraiye.

²² tuvuwíndayavena póna sáwívaka'a améntámai irá káúvóra'na éna améntámai

nompímbá túwáara'na kwéiye. emó kanaamó e arumbá maisinkéya súwa'naa uwo súwana

²³ Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'naa uwo kwéseno. Áánútumpa'a agevamái máyaawai amápa-tantaa'a kanaará'á ónááowe súwana

²⁴ miniyámpóigó avowámá avekáán-umai anónka'a séna kemá Áánútumpa'a agevamái máyaundanivo kemá Áánútuntavai íma asiramái kwémaunda-yantaa'a súwa'naa uwo súwana

²⁵ Ísu awánómbe sáwíva-kwaasi sisipáá uwaná taraváá-kwántávéna séna aívó-taravaa-kwankoo auwé kóaa. íma koyauwérénda áka'a kóaa súwana

²⁶ kwáá'a téna miniyámpói améntáyuwowana tanaambá vówana arumpinkémbá kóúwana miniyámpói púwóra'na umai máyowasa évakarawai sésa á'a púwíye suwaná

²⁷ Ísu ayáánkwannda táto'mai usásinakowana koku'á méraiye.

²⁸ koku'á máyowana Ísu naaúmpa'a umáyowasa Ísumo kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáási umésa sésa nóra séta mintáráváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná

²⁹ námúnaa kwésemba pó'a miráumai mirán-táráváá-kwámbá mayauwánááovo ó'on-tantaa'neimo é'a íma kanaán-umai mayauwánááowe Ísu siráiyé.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mátíyu 17:22-23, Árúku 9:43-45

³⁰⁻³¹ Ísu simásuwena tuwéna Káríri-ayampa'a aampa'á kwégwena sáwíva-kwaasi

torupaavó séna kesí kwayó-kwáásiyé su'mai
 aaí simátimenae séna aampa'á kwégwena séna
 kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba
 ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a
 kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne súwasa
³² kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa áísaa
 ónáo sésa umbá táá'a kówasa íma áísaa uráawe.

nááwa kwéusayaaítaiyo siráan-kwasai.

Mátíyu 18:1-5, Árúku 9:46-48

³³ íma áísaa esa Kápénéamu-naopa'a kumbá
 naaúmpa'a umáúwana Ísu tísaa ena séna aampa'á
 kwéte'a nóin-aina siráao súwasa

³⁴ aampa'á kwégwesa sésa kentáávínkémbá
 nááwa kwéusayaaítaiyo sésa iséise úmae
 kwégwesa pósa íma aaí suwaná

³⁵ Ísu mara'-maéna kwená kwaási
 sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasiyavena
 séna maísáaro. usáyaaítanae síyawai tínaaeni'a
 ésa amáparawaiti kwayó'á máráaro simásuwena

³⁶ moórá-iyampoi áí'mai avumpimbá
 usásinankena taparéna simátimena séna

³⁷ kentávái imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa
 onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-
 umái Áánútu sí'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe
 Ísu siráíye.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Árúku 9:49-50

³⁸ súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo
 moóráwai kwénaaena taraváá-kwántóntávéna
 séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavai auwé kóao
 simátímapa'a kwégwisasa mintárávää-kwámbá

kóuraawe. minkwáásígó íma kentáávínkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoya siráumne Yóni súwana

³⁹ Ísu séna íma tuvínankaaro. ímo awánaam-bayaimo máyáawai úwoi kesúwí'a íma sáwí'a simásinkanaaowe.

⁴⁰ kentáásí mayáígómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naa-owe.

⁴¹ árai'a simátíme'a sé'a keinárawa'a tuwánésa sésa Ísu Káráísitina kwaási ombá pó'a túwa'naa ónáo sésa sáwíyan-tantaa'a nombá timíyawaima Áánútu kawé'-mékámá timíníye Ísu siráíye.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-9, Árúku 17:1-2

⁴² Ísu mináímbá simásuwena séna iyámpóígomo kesááiyavaimo áraire sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavaimo áraire kwésewaima kampar-áímbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówíyasa Áánútu kampa'ó síyawai sáwí-meyamba anómba timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwáawasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-íye.

⁴³⁻⁴⁴ tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tiyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-íye.

⁴⁵⁻⁴⁶ tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tisamaima arátúwáaro. kae-tísámáímó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kaíkai'o kwéipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawe'án-iyé.

⁴⁷ túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimo awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba Áánútu kwená kwaási kawááipa'a máyáamba mindá kawe'án-iyé.

⁴⁸ iramó kwégaipa'a marinkómó éna kwaíkwai'a kwéinana iramó éna íma pisináinda kaíkai'a kwéiye Ísu siráiyé.

⁴⁹ Ísu simásuwena séna uwímó toónká'ó úmáraáawanamo kawe'ó intembá Áánútuma kwaásira'a iramó kaintenkáán-umai maráínasa kawe'á umái ménaaowe.

⁵⁰ uwímá kawe-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámba kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe. uwígómó áséimo intenkáámbá kwée'a paru umái ménaaowe Ísu siráiyé.

10

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mátíyu 19:1-12, Árúku 16:18

¹ Ísu minká'á tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápá'á komáyowasa moórágwara'a

sáwíva-kwaasi torupowaná ké'naamba aaí kwésimatimuwasa

² áamáán-kawaa-kwaasi sésa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna áamáán-aimba karáni. íya karáníyo suwaná

³ naaóvá'á Mósesi nóra-amaana simátímakaiyo séna tísaa úwasa

⁴ miwí sésa Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaíndawai aúváivimba ágaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráíye suwaná

⁵ Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaí íma ísóntavai mindáyavai Mósesi minámáámbá siráimbanivo

⁶ Áánútu kwíyómba maramá taróruronka'a íma mirá siráivo Áánútu aaraigwára kwaaigwára'á taróruraiye.

⁷ miráumai taróruraintavai tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai

⁸ mimbórá-túma ma'mái kwémaewe. mindáyavai awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásiráámbá ésa mimbóráí'a kwéowe

⁹ Áánútu aarai-kwaai moóráí'a umátínkaraintavai íma tasáéro Ísu siráíye.

¹⁰ Ísu simásuwena naaúmpa'a umésa kwená kwayó-kwáási Ísumo sún-aintavesa áísaa uwaná

¹¹ séna moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye.

¹² moórá-ininkomo awaikómbó auwénamo ó'onkwambo kwémayaimba umóyámbá

kwémayaiye Ísu siráiyé.

Ísu iyámpói kawé'á umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 19:13-15, Árúku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawé'á umátinkainkwae sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí sésa tí'mae'a kóro suwaná

¹⁴ Ísu tuwánéna áwáá'a tiyéna séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená kwaási kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-amba íma ítátinkaaro.

¹⁵ árai'a simátime'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo iyámpóíraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwírá'á kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu séna

¹⁶ miníyámpói yómbá tiránkena tine'á tátorena kawer-áimbá simátímakaiye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Árúku 18:18-30

¹⁷ Ísu simátimena kwéguwana moórawai isaaiséna Ísu anóndakoman-iyé séna takívairena séna kawé'ná'á óné. nóra umáíya aúnaí'a umái kwíyómpa'a mai'maira ónaumno súwana

¹⁸ Ísu séna kentávái nóra séwa kawé'ná'á óné kwésono. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawé'ná'án-iyé.

¹⁹ Áánútuna áamámba á'a ísaraane. minamáámbá aúváivinkemba agaimaréna séna kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró.

íma aarai-úmóyámbá oró. íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áimbá simátínkáaro. kwakarái-áimbá íma seró. kentinóvowi túwí'a anómba oró siráíye súwana

²⁰ mindákó séna mináamáámbá kesí iyámpóirakemba ísare'a pó'a kawe'á úmae kwéiyune súwana

²¹ Ísu awánéna aamoí éna séna kawe'á éma moórá-yantaa'a íma kawe'á uráampo ená náqindaamba ó'on-kwaasi kwétíme óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawe'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye. tímatuwemo e kesínaaemba kwaráníyone súwana

²² mináímbá iséna sáwíva'-naindaamba makóntavai kanagí'á túmaena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráíye.

²³ kúwana Ísu kwanténa kwená kwayó-kwáásíyávéna séna sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'a kwíyamba umbaí táníye súwana

²⁴ kwená kwayó-kwáási mináíntávái táá'a kówana kesí iyámpóíyono. óísan-imayaamo eémáyaiyawaimo Áánútumo kawááipa'o kwíyamba umbaí táníye.

²⁵ moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóígó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a kosinó súwasa

²⁶ mináímbá iséna táátavai ésa sésa umbaí taintávái nóran-kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaaoo suwaná

²⁷ Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáínéi íma meeyámbarésa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana

²⁸ Pítáa séna isaaó. kentáásí amápa-tantaa'a tuwéta enánaaemba kwégwaraumne súwana

²⁹ Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a kentávái imáyáa ésa Áánútuna áséi-aimba kosimátimenaaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaísái tiyuwésa tívá'maa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma

³⁰ marapá'ó máyáanka'a túwáan-tantaa'a mirán-tántáá'á sáwíva'a mémaesa tuwaaísái-i'a ésa tímánaa'maari'a ésa tinóisai-i'a ésa kenti iyámpói-i'a ésa naambá maramá mayánaáombo miwívimbá umbai-yántáári'a umátinkanaaombo ésa naaén-kanaa aúnaí'a umái kwíyómpa'a mai'mai'a ónááowe.

³¹ ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavai siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Árúku 18:31-34

³² Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwesa Ísu aiva'á kúwana kwená kwayó-kwáásí táá'a kówana tínaaembo kun-kwáásígwará'á táá'a kówana Ísu kwená kwaási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena kwempá'ó tínín-tantaakontavai mósimatimena

³³ séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sen-kwáásiyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa

³⁴ kanaaráá'a kwésinkesa tuwirááíma kwisinkesa súwíruku'a kwénesa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

*Yémésiye Yóniye Ísumba áísaa urááyan-kwasai.
Mátíyu 20:20-28*

³⁵ minkánáá Sépéti ááninkorasarai Yémésiye Yóniye Ísunopa'a tésarai sésarai anóndakoo áísaa oyaní'a umásinkaniyono suyaná

³⁶ nóintavai kwétinkainara umátinkanaumno súwasarai

³⁷ ená ságayam-barupa'o umaéma kenkáí usásisinke évarevar-akwampa'a sinkáníyone suyaná

³⁸ Ísu séna séyan-ainkona ááimba íma ísaraaiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaarárá kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiyo. sí'o índai'o umásinkanaaontemba kanaarárá keinárai mirá umátinkanaaoo súwasarai

³⁹ keirái kanaám-pókai mayáyauye suwaná Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiye. sí'o índai'o umásinkanaaontemba keinárai mirá umátinkanaaovo

⁴⁰ kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátínkaraimba póna usásintinkaniye súwasa

41 Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináimbá isésa Yémésinte Yóninte áwáá'a tiyúwana

42 Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asir-ayán-áimbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a uráawe.

43 anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe.

44 keinárawapinkemba aivari'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro.

45 kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayavai puwónaumne Ísu siráíye.

Ísu aúramba kavíkówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Árúku 18:35-43

46 Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yéríko-noapa'a kumbá sáwíva-kwaasigwara'a mindáoopa'a tuwésa aampa'á kuwaná Tímíyási ááninko áwí'a Páátímíyasi aúramba kavíkówai óntamba inaaí simái mayánáe séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai súwasa

47 évakarawai sésa Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná iséna anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkao súwasa

48 sáwívarawai áwáá'a aéésa sésa aaiseraao suwaná mináimbá ivá kwétuwena ó'omba

anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkaaó súwana

⁴⁹ Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna ááyaaro súwasa aúrambo kavíkwaimba ááyesa sésa enarunkó kawe'á íno. kwéaayaivo usásinaao suwaná

⁵⁰ a'marénamo máyon-ampaanta agwáimarena usásinena Ísun-aóká'á túwana

⁵¹ Ísu séna nóin-tantaara embó arááímo táínda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawe'á umásinkainkwae'a úne súwana

⁵² Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íniwaiman-iyé sénda pó'a kawe'á umánkaumpo kwaaó súwana avekáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaaemba kwakáíye.

11

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Árúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kumbá Yérúsaremu-naor-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwasa minkáé'-náór-egwaa'a kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena

² séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó.

³ moóránankomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a konasá áí'maesá koyauweránááowe siyé simámékaiyo súwasarai

4 kuyaná mimpóíma ontará'a ándánei anumarampimbá kwímarowana máyowasarai koawánésarai minándá koiyatúwóyana

5 minká'a máyón-kwaasi sésa nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo suwasarái

6 Ísumo sún-aimba simátímúyasa kanaán-ivo mirá okaiyó suwasarái

7 áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáási paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaaí uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa

8 sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánama ayáiresa aampa'a uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánaravane augwétámai kwéguwasa

9 aiva'a nááún-kwaasiye Ísun-ánaaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'a kwéumankaiye.

10 kentáá síkwá'ná Tévítimo kawáá-uraintemba miraráámbá íníye. kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná

11 Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúmba anóm-bono'-naumpa'a uména amápa-tantaa'a awánéna enónka'a kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'a kumbaimái-kwaasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráíye.

*taaigóná kwaasái.
Mátíyu 21:18-19*

12 Pétáni-naopa'a kogwáúmba usá aaváyaavimba mindáópa'a tuwésa aampa'á kumbá Ísumba ááima ankówana

13 moórá-taigo áwí'a víkima kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba arambó iyái-kánáámó ímo túmba íma iyéna ánáwe su'mai kwáyowana avakáá uwááena

14 mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone. moórágwara'a kwaási ená arambá íma nánááowe súwasa kwená kwayó-kwáási mináímbá ísaraawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Mátíyu 21:12-17, Áríku 19:45-48, Yóni 2:13-22

15 Ísumo sún-aimba isésa Yérúsaremu-naopa'a kumbá Ísu anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwena mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena Áánútuntavai imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwena

16 simátimena séna ókwara'a íma mono'-náúmpá'á mirán-tántáá'á maimaé'a iré kunke oro.

17 Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naantavái sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbá isasá ó'on-o'om-barapaken-kwaasi tésa námúnaa kwésewe agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

18 Ísu súwasa mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna áamáayu-aimba

kwésesa sáwíva-kwaasimo Ísun-aaimo ísámae
kwéiyuntavai táátavai ésa Ísumba tuvuwónááon-
amba kwéavakaa-uwasá

¹⁹ enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé
Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

taaigó aáyáñkarain-kwasai.

Mátíyu 21:20-22

²⁰ Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kogwaésa
usásinesa aampa'á kumbá víki-taima awánomba
ánúka to'mai amápa'a móayankagurowana

²¹ Pítáa Ísumo sún-aimba ááka'a maréna séna
awánaao. aaimó simámakaanda-taima á'a
aáyáñkagwiye súwana

²² Ísu séna Áánútunka'a aráápamai máéro.

²³ árai'a simátime'a sé'a maanómátáváímo sé'o
iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyawai ímo
kaer-ímáyáámó tokésamo súndantemba árai'a
íníye síyanamo éna árai'a mirá íníye.

²⁴ mindáyavai Áánútumpa'a námúnaa sé'a
ó'on-o'on-tantaatavai áísaa e'a sembá árai'a
Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaiye
sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

²⁵ Áánútumpa'a námúnaa sembá sáwí'o
umátínkaraamba anondá sáwí'a ónaumne-imayaa
íma é'a ivátuwaaro. mirámó íyanamo éna kentivo
kwíyómpakewai keinárawa'a sáwí'o kwéomba
maitiyuwáníye. [

²⁶ ánivo sáwí'o umátínkaraamba úwoimo
ímáyáamo úmae iyé'o ímo ivátuwaiyanamo éna
kentivo kwíyómpakewai sáwí'o kwéomba íma
maitiyuwáníye] Ísu siráíye.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mátíyu 21:23-27, Árúku 20:1-8

²⁷ Ísu kwená kwayó-kwáásiyé ókwara'a Yérúsaremu-naopa'a kumbá anóm-bono'-naumpa'a kwénaauwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye áamámba sun-kwáásiyé Ísunopa'a tésa

²⁸ sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná

²⁹ Ísu séna aiva'á moóra-aimba tísaa ona'á anondámo siya'o é'a sísa on-áimbá simátimenaumne.

³⁰ ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa

³¹ miwímá keáimbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayaámó éna nóra séra Yónin-aaiyavai íma áraire siráao síníye.

³² kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayaámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaawe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavai sésa Áánútun-ai simásimakaiwai uráiyé kwéseмба pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáimbá sésa

³³ Ísuntavesa sésa emó sísa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. asirayám-báyái kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

12

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.

Mátíyu 21:33-46, Árúku 20:9-19

¹ Ísu kwántámai-aimba simátimena séna moóráwai óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígauva'o taviyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó taviyiyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana

² arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'a ai'maráísana minkígáúrá'ó taviyéwaitopa'a tisasá

³ táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

⁴ aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúrá'ó taviyéwai táto'mai a'nómbá tuvámbai sáwí'a umánkówana kówisana

⁵ aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana púwísana aanávómá moórá-mora-umai ti'maráintemba tewasá tinkamba tinkamba kwéowasa évaka'a púwówasa évaka'a tayauwéráawana

⁶ aanávómá kímborawai kwenááninkomba póna kwená imáyáama ámakaiwaima máyáimba ayáátááka'a imáyáa eémena kesááninkon-aai isánááowe séna ai'maráísana

⁷ tisasá minkígáúrá'ó taviyéwai awánésa keáímbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta

tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa

⁸ táto'mai tuvúwówana púwísasa maimái aaumépa'a tukáawe.

⁹ Ísu mináímbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íníye. téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye.

¹⁰ Áánútun-aaí aúváiimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráíye.

¹¹ mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráíye kwésune

agaimaréna siráíye Ísu súwasa

¹² mono-káwáá-kwáásí mináímbá isésa kentááyáváiyá siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavai táá'a kówasa ivátuwesa kuráawe.

táákísi-aintavai áísaa uráan-kwasai.

Mátíyu 22:15-22, Árúku 20:20-26

¹³ mono-káwáá-kwáásí kwésa Ísumba áísaa íyana sáwí-aimbo sínasa aaivimbá mayankánááontavai amáán-kawaa-kwaasivinkemba évakarawaiye Éróti amááraawivinkemba évakarawaiye ti'márówasa

¹⁴ Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwaráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne.

emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákisi-ontamba Áró máani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí á máána araisénaundaya'iyompo

¹⁵ timénaum. íya timénaumno suwaná Ísu miwí tááma iséna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe séna kentávái sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe. moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa

¹⁶ maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa miwí sésa Áró máani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná

¹⁷ Ísu séna Áró máani-kamaani-kawaanakondei kwembá á méro. Áánútundei Áánútumba á méro súwasa mináimbá ísówana táá'a kówasa íma aaí siráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mátíyu 22:23-33, Árúku 20:27-40

¹⁸ suwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa sésa

¹⁹ anóndakoo naaóvá'á Mósesi séna moóráwai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé.

²⁰ moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana

²¹ kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa

22 avakaeté-kwaasi putásaawana minínímbá naaémba pukáíye simásuwesa

23 Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaíya-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayáníyo suwaná

24 Ísu séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asir-ayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe.

25 pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwá'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe.

26 kwaási pukémpinkemba usásinaaomba Mósesi mináíntávái agaimakáíye. aúváivimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaimbá íma mintáímá kágwisana mintáivínkémbá Áánútu Mósesintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútu mináímbá siráimba minkáúmbó-kwaásí á'a púwúwasa utamántínkaraambanivo

27 mináímbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. ánivo kentááima sáwísawaa-aimba siráawe Ísu siráíye.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mátíyu 22:34-40

28 súwana áamámba sún-kwaasigo ména amápa-kwaasimo sumbá iséna Ísuna

usáyaaitamai-kwasai iséna Ísumba áísaa ena séna Áánútuna áamáápinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyó súwana

²⁹ Ísu séna aivar-ámáámbá sénaumpo Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna Ísareri-kwaasi maísáaro. Áánútu kentáásí Ísóigo éna mimbórá-Ísóígómán-iyé.

³⁰ Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí asirayáné áméro agaimaréna siráíye.

³¹ miwá ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro. Áánútun-aai aúváívimba agaimaréna séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró agaimaréna siráíye. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye Ísu simámuwana

³² minkwáásígó séna anóndakoo árai'a sénda Áánútu kweyáá Ísóigoman-ivo ó'on-o'on-isoima íma máyáawe.

³³ kesáámá Áánútumpa'a kesirumbá imáyáama kesí asirayámbá kwempá'a tuwéta mirá onó. kesávái-ímáyáámó úndantenta kesí kwaásiti imáyáagwara'a onó. minkáér-ámáánkómá amápar-amaamba usáyaaitaraiye. toómbá

sipisípima iravímbá agaimái Áánútumba amúndanivo mindágwara'a usáyaaitaraiye séna

³⁴ mindá'ó súmba kawer-ímáyáávínkémbá súwana póna Ísu iséna séna Áánútumo kawááimba kwená egwaa'á máyáane súwasa ísómba Ísun-aaiyavai táá'a kóntavai íma áísaa úmaesa iráawe.

*Áánútumo usásinankaiwai Káráísitina kwaasái.
Mátíyu 22:41-46, Árúku 20:41-44*

³⁵ íma áísaa úmaesa íyúwana Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwésimatimena séna áamáambo sen-kwáásí sésa Káráísitima Tévíti-andaraken-kwaasiman-iye kwésevo

³⁶ naaóvá'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa amúwana Tévíti Káráísintavai séna kesí Ísóigoman-iye siráimba monor-ímá agaimakón-auvaivimba Tévíti agaimaréna séna

kesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaaitaana miwí ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráíye.

³⁷ miráumai Tévíti Káráísitintavai séna kesí Ísóigoman-iye siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-andaraken-kwaasiman-iye Ísu súmba Káráísiti Tévítina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iye. úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aai isésa aamoí uráawe.

ámáamba sen-kwáásítí aambá kwaráavo siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Árúku 11:37-54, Árúku 20:45-47

³⁸ úwoi-kwaasi amápa'a Ísun-aai isésa aamoí kwéuwana Ísu kwésimatimena séna évaka'o áamáambo sen-kwáásítí aambá kwaráavo. minkwáásí ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaauwasa pósa kwaasi tuwánésa sésa anón-kwaasin-owe kwésewe.

³⁹ minkwáásí mono'-náúmpá'ó umáyáapa'o anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa tanómba

kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa
kawe-tómbá kwénaawe.

⁴⁰ minkwáási ketor-íníntí óísankwara
naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaási
suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa
kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe.
mirámó owáíná anondá umbai-yántáá'á
mayánááowe Ísu siráíye.

*ketor-ínínkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-
kwasai.*

Árúku 21:1-4

⁴¹ simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména
óntambo túwón-anaveunkona egwaa'á ména
túwánómba kwaásiyomba tésa óntamba túwómba
sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba
túwówana

⁴² moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-
ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá
túwówana

⁴³ Ísu kwená kwayó-kwáási tááyena séna árai'a
simátime'a sé'a minkétór-ínínkómó túwáin-
ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontamba
usáyaaítaiye.

⁴⁴ miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a
tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mútú'a
túwáimba póna óisan-iyaaimba méníye Ísu siráíye.

13

*anóm-bono'-namba tawisi-áímbá siráin-
kwasai.*

Mátíyu 24:1-2, Árúku 21:5-6

¹ Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-
bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená

kwayó-kwáásíwínkémbá moóráwai anóm-bono'-nantavai séna úwé awánaao. maanóntán-dámbá kawe'á kwáyáísana minóntámbá anón-ontamba kwáyáíye súwana

² Ísu séna maanánón-dámbá awánaaro. aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwara'a tawísíyuwanaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Árúku 21:7-19

³ Ísu mináímbá simásuwena Óríve-omaka'a uména anóm-bono'-namba awánómba Pítaawe Yémésiye Yóníye Éndaruwe kúraumai-kwaasi Ísumo kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa

⁴ emó sénda nósa-tawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá íníyeya sénaumno suwaná

⁵ Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárákwiyoro.

⁶ sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áíntávái áraire sénááowe.

⁷ áái'o tiyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáíyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-íye.

⁸ moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavai usásimbai áái'a tiyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a

anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóimo tinkánáe owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínimba miráumai ááimba ásáíye seró.

⁹ mirán-áintávái kárakwiyoro. mono-káwáá-kwáási keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aaivimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótinkesa tínkamesa kentáváímó asiramáímo máyáantavai táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mótinkesa aaí simátinkaiya'a minánón-kwáási kesáái simátimenaaowe.

¹⁰ aiva'á áséi-kwasai amápa'-maravaken-kwaasi simáti simati kwéiyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíníye.

¹¹ táto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka tinkáína'a mináímbá sénááowe.

¹² évakarawai tív'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tinkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tiráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvwima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe.

¹³ kentáváímó asiramáímo máyáantavai amáparawai tíyamba umátinkanaaowe. ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímo méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-28, Árúku 21:20-24

¹⁴ Ísu mináimbá simásuwena séna naaém̄ba ávááraumai inkaisí-yántáákómá uwóví'a ií-márúká'á paáriniye Ísu siráiyē. kemá Mááka sé'a maanáúváímó torausíyawai tááko pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna uwóví'a ií-márúká'á paárínasa awánanaaomba Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaísésa iyónááowe.

¹⁵ ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyíyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaísésa iyónááowe.

¹⁶ kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyíyamba unáánkwtóí ivátuwesa úwoi isaaísésa iyónááowe.

¹⁷ tímúkwarar-inimba ívér-iyampoigwarar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe.

¹⁸ isaaísé'o iyónááomba táúgwi-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námún̄aa seró.

¹⁹ minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba íyéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráiyē. aanogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíníye.

²⁰ mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaa Ísóigo ákíse úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátááka'o kwéininkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavai imáyáa éna mirá-úmbái-yántáá'á ákíse uráiyē.

²¹ ákísemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáiyē síya'o é'a íma ísáaro.

22 évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aa simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe.

23 miwíyávái árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paáruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Árúku 21:25-33

24 Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá tunkwinana kwíyómba íma sán-káínana

25 o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa

26 kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe.

27 kwíyómpaken-kwayo'narawa'a ti'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba toru-panááowe Ísu siráíye.

28 Ísu mináímbá simásuwena séna moórá-tai naí-táígó áwí'a víki-taigontavai imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáínda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíniye sénááowe.

29 mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwíyanka'a kumíníye sénááowe.

³⁰ árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáriniye.

³¹ kwíyómba maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

*kúmón-da-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.
Mátíyu 24:36-44, Árúku 17:26-30, 34-36*

³² Ísu mináimbá simásuwena séna kúmón-da-kanaama aaváúvimbá kwaási íma isááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye.

³³ kemó kumónaunda-kanaa íma ísaraiyanka'a kumónaumpo kárákwimai máéro.

³⁴ mirámó ínintenkaan-umai maarán-áimbán-íye. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásiyávéna mayái máyáaro séna ti'má'mai kwégwena ontará'ó kawááiwaintavena séna taviyiyo séna kóuraiye.

³⁵ naankóná aanávómó tínímbo ímo ísaraantemba ké'naamba kemá kúmón-da-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro. enáíndarara'i. no'wáámpina'i. iratarórá'i. kwáyá'wáiya'i. kumónaumno minkánáá íma ísaraavo

³⁶ kentávái íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro.

³⁷ kemó simátimunda amápa-kwaasiyave'a súmpo taviyé'a máéro Ísu siráíye.

14

Ísuna áamáayu-aimba siráan-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, Árúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹ Ísu mináimbá simátimuwana naaóvá'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama ayúnkaraamba kauvónaumpo sésa kae-táwaima úwoi mésa mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé sésa nóraumaiya Ísumba aúpá'á táto'mai inkamónaundaya'iyo.

² amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbó kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³ suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwai áwí'a Sáimonina naaúmpa'a áúma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba minánávéúnkó ói'a móankaisuwena Ísu a'nómpímbá atímarowasa

⁴ évakarawai keáímbá sésa áwáá'a aéésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo.

⁵ mimbásáwémbó ó'owimo timénamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá áwáá'a áúwana

⁶ Ísu séna ivátuwe'a íma áwáá'a aééro. kawe'á umái pésinkaiye.

⁷ ímo óísambo máraan-kwaasi keséma mai'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónái sé'a túwa'naa

ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma mai'mai'a ónaumne.

⁸ minínínkómá kwená imáyáavinkemba kawe'á umái pésinkaiye. púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye.

⁹ árai'a sumpo maísááro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimewasa minínínkómá umásinkain-aimba kwésimatimiyasa tááka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:14-16, Árúku 22:3-6

¹⁰ súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási moórá-awí'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásitópa'a kwéna séna túwa'naa ona'á Ísumba tátoranaaowe súwasa

¹¹ isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Árúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégauvunka'a kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávara tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyo suwaná

13 kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámó maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo.

14 kwemó naaúmpa'o iyínanamo naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásíyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámekaiyo.

15 kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiye. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai

16 mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

17 tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé mindáúmpá'á umésa

18 toómbá kwémandesa uwaná Ísu séna keinárawapinkemba moóráwai keséya toómbá kwénaiwaima kembá namuro-kwáásírá'á agaráátinkaniye súwana

19 tirunkó umbái tówasa moórá-mora-umai áísaa esa sésa kewá'íyo sinté kuwaná

20 Ísu séna moóráwai kwená toón-ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwaiman-íye.

21 naaóvá'á Áánútun-aai aúyáivimba agaimaréna séna kwaási úrandako kumpaáríndawai puwíníye siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai

sáwí-meyamba mayániye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawe'á isinó Ísu siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáási toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

²² súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímátuwena séna mindá kesúman-ivo maimái naaró séna

²³ ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tímúwasa amáparawai nowaná séna mindá kesí naaemán-iyé.

²⁴ kesí naaemá sáwívarawaiyavai kumínimba póna Áánútu kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaiye.

²⁵ simátíme'a sé'a ókwara'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaipa'a mé'a ándá-aran-domba aúná-nomba nánaumne Ísu súwasa

²⁶ Áánútuntavai ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Árúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

²⁷ Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé siráimba póna táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.

28 áńivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káríri-ayamapa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana

29 Pítaa séna amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne súwana

30 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigo íma kaeká'á áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pitaantavai súwana

31 Pítaa asiramái séna entémo sínkamonaé íya'o é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

*Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.
Mátíyu 26:36-46, Árúku 22:39-46*

32 amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé taai-kanaágúnéyómbá áwí'a Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna maanká'á máyaiya'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna

33 Pítaawe Yémésiye Yóniye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana

34 simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kárákwimai máéro séna

35-36 tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anónda'an-íye séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó amápa-tantaa'a kanaán-umai kwéonda po kanaán-íye sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma áńivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwaráano Ísu siráíye.

³⁷ Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásiráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna Sáímoniyo a ún-kwaiguréma íma kanaará'á sáwíyanka'a kárákwimai máyáane.

³⁸ Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áúgomo umbaimó taimbá mindá aúgávaa'a kwéiye simásuwena

³⁹ moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba Áánútumpa'a námúnaa kosimásuwena

⁴⁰ kwená kwayó-kwáásítópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurésa tógávaate kwéuwasa nóran-aina'i. anondá íma simámuwana

⁴¹ tiyuwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koyauweréna minkáúmbónárauyavai séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba á'anivo kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátoranaaon-kanaa kwétivo

⁴² usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Árúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

⁴³ Ísu mináímbá kwésuwana kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási tumba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá

⁴⁴ ááema Yútási Ísumbo agaráátinkanintavai
simátimena séna paruvará umánkáandawaimba
táto'mai áí'mae'a tavi'mae'a koró siráimba

⁴⁵ póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo
máyaano kwésena paruvará kwéumankowasa

⁴⁶ kwesé tuwái Ísumba tátórówana

⁴⁷ Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moórawai
taánasatama maimaéna aiva'-mónó-
káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a
agáúsuwowana

⁴⁸ tun-kwáásíyávéna séna kentávái umóyán-
kwáásímán-iyé sé'a pó'a taánasatagwara
ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae
sé'a kwétewe.

⁴⁹ sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé
mé'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá
tátokaawe. naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba
agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a
kwétewe súwasa

⁵⁰ kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa
auwésa kóyáwé uwasá tun-kwáásí Ísumba
ái'maesa kwéguwana

⁵¹ moórá ívé-kwaasigo ampaantawé
su'mai úsúrena Ísun-ánaaemba kwéguwasa
tátorankowana

⁵² ampaantamá kwatuwéna kwátóiyaaimba
kuráiyé.

anón-kwaasi Ísumba aai simánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:57-68, Árúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

⁵³ kúwasa Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-
mónó-káwáánákóná naaúmpa'a móankesa

mindáúmpá'á mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé torupamáí máyón-daumpa'a móankowana

⁵⁴ Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba iréna naamaúva'a ména i-kwáásiyé irará'á koména irá kwégauviye.

⁵⁵ Pítaa irá kwégauvuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana íma kwáyowasa

⁵⁶ Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasá

⁵⁷ évakarawai usásinesa kampa'á sésa

⁵⁸ kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba kwaási uráan-damba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai kwaisuwé'a kwaásimo ímo íyan-damba ónaumne siráíye suwasá

⁵⁹ minkwáási íma moórá-aimba suwaná

⁶⁰ aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna simánkáan-aimba anondá íya síníyono súwana

⁶¹ Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó áísaa ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawai ááninko e Áánútumo usásinankaiwai Káráísitiya'ona simásimiyo súwana

⁶² Ísu séna kemá úne. suwánáína'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáímá ayáánúrappa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana

⁶³ aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna

Áánútumba aká'áamba simánkena kwesávái
simbá póta mináíntávái aaivimbá mayankéta
ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá
tuwéta

⁶⁴ Áánútumbo simáímo sáwí'o umánkaintavaiya
nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana
puwíno sésa

⁶⁵ Ísumba tuwirááíma kwirankésa aúrampa'a
ampantanéí káátamakesa kwétuvuwesa sésa
esávái se Áánútu usásisinkaiwai úne séndawai
ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásiimiyo
kwésuwasa i-kwáásí áí'mai tiyáándeí tuvúkáawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:69-75, Árúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶⁻⁶⁷ Pítaa naamaúva'a ména irará'á
kwégauvuwana aiva'-mónó-káwáánákóná
kwayór-árásígó téna Pítaamba takarákéna séna
Ísu Násáretivakewaise maéndawai óne súwana

⁶⁸ emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'án-iye
simásuwena máápar-ontavimba komáyowana

⁶⁹ minárásígó moórágwara'a awánéna máyón-
kwaasiyavena séna evíwána kwaásivinkenda'an-
iye súwana

⁷⁰ moórágwara'a Pítaa séna ímaniye
simásuwena máyowasa sáwíyanka'a máyómba
Pítaantavesa sésa áraitá sūne. Káririvakenda'a
po kwená kwayó-kwáásívínkéndá'á óne suwaná

⁷¹ Pítaa aika'á maréna séna kampar-
áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye.
síyawaimba íma awánáúndana'an-iye kwésuwana

⁷² kokórigoma moórágwara'a áái súwana
Pítaa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna

mirá siráinka'a kokórigomo kaeká'ó ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-iye síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna ávááraumai ivi'á taráiyé.

15

Ísumba Páirátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Árúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

¹ ivi'á tówasa aaváúma usónka'a mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye áamámba sun-kwáásiyé mimbórá-áimbá símaresa Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáni-kamaani-kawaanako áwí'a Páirátinopa'a máánkarowana

² Páiráti Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa

³ mono-káwáá-kwáásí ó'on-o'on-aintavai aaivimbá mayánkówana

⁴ Páiráti Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo anondáma íya moórá-aimba síníyono súwana

⁵ Ísu iséna íma anondá aai súwana kámááni-kawaana'a Páiráti sáwívar-imayaa uráiyé.

Ísumba aráá'a tuvúwóro siráin-kwasai.

Mátíyu 27:15-26, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ naaóvá'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáni-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á

ayúrankanaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye.

⁷ Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási ándáva'a ména évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyónka'a kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándávimba ánkárowana máyowasa

⁸ sáwíva-kwaasi torupamáí mésa Páírátintavai sésa moóráwaimba ayúrankaao suwaná

⁹⁻¹⁰ Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavai íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máánkaraawe séna tísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará ayúrankanaumno súwasa

¹¹ mono-káwáá-kwáásí úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Ísumba íma ayúrankaniyompo Párápásimba ayúrankaao simáméro suwasá isésa mináímbá simámúwana

¹² Páírátí séna Ísumba Yútaa-kwaasiti kawááná'a iyémó sewáímbá nóra ónaumno súwasa

¹³ anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná

¹⁴ Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyó súwasa anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae iyúwana

¹⁵ Páírátí miwí táái owé senasá aamoí umásinkaigwae séna Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasá Ísumba áwí-andanej áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á mátuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásirá'a tímakaiye.

*i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.
Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3*

¹⁶ Ísumba i-kwáásír'á timúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa

¹⁷ naaeyayán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iye sésa Ísumba umánkesa anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpimbá kuvérankesa

¹⁸⁻¹⁹ kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kivaíresa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'a óne sésa tááúndei a'nómbá tuvánto'na kwéesa tuwirááíma kwirankésa

²⁰ kanaaráá'a ánkáyuwesa naaeyayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Árúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

²¹ i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Arekesándaawe Árúvusinte tivowámá kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa úmae tiyó suwaná mirá úwasa

²² kwésa moórá-marago áwí'a Kórigótaava'a kwésa mináwikóná ááimba a'nómayaapare supá'a kwésa

²³ ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásainkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'a mimpimbá marésa Ísumba amúwana íma naráíye.

24 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á
aíyayaampimba máyuvusumaresa kwená
unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya
kwétiyaananaya nááwa usáyaaitaindawai
mayáníye sésa mirá ésa

25 aakaaká'ó máún-kanaa-avaura'a tuvúwúmba

26 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona
ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-
kwaasiti kawááná'án-iye agaimarésa taaira'á
mósá marésa

27 umóyántémo uyan-kwáásírái tí'maesa
Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á
tuvúsúmarowana [

28 naaóvá'á Áánútun-ai aúváivimba
agaimaréna séna kwemá sáwí'a on-kwáási
máépa'a máyáísasa awánaraawe agaimaréna
sirónka'a pósa mirá uráawe.]

29 taaira'á tuvúsúmarowasa évakarawai téša
tiyáámba tóipimba áákesa timánáantata'a
umánkesa aká'áámba simánkesa sésa úwé emá
séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-
táwai kwaisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo

30 esávái enáúma áwa'nnaa ema eyáárika'a
taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo suwasá

31 miráumai mono-káwáá-kwáásiyé amáámba
sun-kwáásiyé sésa ó'owi túwa'nnaa ena kwesávái
kwenáúma íma kanaán-umai áwa'nnaa íníye.

32 Áánútumo usásisinkaiwai é'a Ísareri-
kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna
árai'o seémáyáindamo éna kweyáárika'a
taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a
Áánútu ááimban-iye sénaumne suwasarái
miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásírái

évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai
Ísumba kanaáráá'a ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Mátíyu 27:45-56, Árúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

³³ Ísumba kanaáráá'a ánkówana kwáyá'wái
amápa'-mapa'a túnkwená aaváúmá kaapa
marówana túnkumba

³⁴ Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba
séna eroi eroi rama sapakataniyemo sún-aimba
maarán-áimbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra
séwa siyuwáánó súwasa

³⁵ minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai
sésa naaóvá'ó Áánútun-ai simátímakaiwaimba
Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná

³⁶ moóráwai isaaiséna paru-táyánáma
maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá
tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimaena
naínkwáé séna Ísu óika'a mósá maréna séna
Íráiyaama kuména taairakémbá kunayútuwani.
íya kunayútuwaniyo séta amu'maréta máyaumne
súwana

³⁷ Ísu anónka'a kwésena puwúwana

³⁸ anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá
úmakomba sanaan-áyáírákémbá utaváá'maena
marapá'á móru taváákaar-umai kaesé
umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba
kwi'makáiyé.

³⁹ Ísu anónka'a kwésena puwúmba i-kwáásítí
kawáánákó Ísumo anónka'o sénamo miráumai
puwúmba awánéna séna árai'a kwemá Áánútu
ááninkoman-iye siráiyé.

⁴⁰ mináímbá súbba sáwívar-inimba awánanae
sésa tumbá némpa'a tamésa awánara.
miníníntómpínkémbá moórá-inimba Mágátáraa-
naopaken-ininko áwí'a Máriyaa úwana moórá-
inimba aú-kwaasi Yémésinte Yósisinte tinówama
áwí'a Máriyaa úwana moórá-inimba áwí'a Sárómi

⁴¹ miráumai-inimba Ísumo Káriri-ayampa'o
naaúpa'o kwenánaaembo kwa'maésamo
áwa'naa úmaesamo kuráan-inimba Ísu
Yérúsaremuva'a tumba miníníntómbá tésa
taaira'á tuvúsúmaronka'a némpa'a tamésa
awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Mátíyu 27:57-61, Áríku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴² miníníntómbá tamáyówana Yútaa-kwaasi
monor-áímbá kwéison-kanaa aaváyaaraamba
kwáyowana ívékaamba enónka'a moóráwai áwí'a
Yósépi Árimátíyaa-naopakewai

⁴³ kwemá anón-kwaasi éna kawe-kwáási
éna Áánútu kwená kwaási kawááiniye séna
amu'maréna máyowai íma áá'a kómba
Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó
súwana

⁴⁴ Páírátí imáyáa éna ára pukuráina'iyo séna
i-kwáásítí kawáánákómbá ááyena séna Ísu ára
pukuráina'iyo súwana

⁴⁵ owé á'a pukuráíye simámuwana Páírátí séna
kanaampó Ísun-auma mayáníyone súwana

⁴⁶ Yósépi aúná-ampantama komaimaéna
tiréna Ísun-auma taairakémbá tamaimái
minámpáántávímbá asááumai maimaéna

aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a
anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai

⁴⁷ Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana
araámáo Yósisimba anówama úwasarai mésarai
Ísumbo utamánkomba taawánésa kurááye.

16

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-8, Árúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

¹ Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasa
kaumbo-ínimbá Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-
ininko úwana araámáo Yémésimba anówama
úwana Sárómi úwasa miráumai-inimba Ísun-
aura'a áséi-kwiyu-masawemba mápérankanae
sésa

² ááéma aaváúma usónka'a mimbásáwémbá
maimaésa Ísumbo utamánkaropa'a kumbá

³ aampa'á kwégwesa iséise ésa sésa murí-áigó
óika'a awááumasukaan-ontamba anón-ontamba
póna nááwa akwásinkanintaa'iyó sésa

⁴ awánomba minóntámbá á'a akwátukowasa
awánésa

⁵ mimbúrí-áirá'á iyúmba moóráwai ívé-kwaasi
kwayán-únánkwátóigwara-kwaasi minká'á
máyawasa awánomba táá'a kówana

⁶ simátimena séna íma táá'a kaíno. Ísumba
Násaretivakewaimba taaira'á tuyúwówana
púwíwaimba taawánanae sé'o kwétemba
pukáimpinkemba usásinena kówéna íma
maanká'á máyáivo utamánkaraampimba
uawáné'a

⁷ kwená kwayó-kwáásíyé Pítaa iyai
kosimátimé'a sé'a Ísumo siráintemba

pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Káríri-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináimbá kosimátiméro súwasa

⁸ mimbúrí-áimá tuwésa táá'a kéná tiyántámhá tówasa isaaísésa kwésa táá'a kóntavai mináimbá íma kosimátimakaawe.

Máaka kemó súnda-aimba ánásaiye.

[Ísu paárúwana Máriyaa awánarain-kwasai.

Yóni 20:11-18

⁹ sontaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba usásinena aiva'á Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko aúranka'a paárúwana ááéma Ísu minínínkó arumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkain-ininko aúranka'a paárúwana

¹⁰ awánéna kwená kwaási ivi'ó kwétopa'a kosimátimuwasa

¹¹ Ísumo aúvówanamo minínínkómó awánón-aimba simátimumba isésa íma ísámai kawe'á uráawe.

Éméyási-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Áríku 24:13-35

¹² minkákémbá kae-kwáásí aampa'á nén-ampa'a kwéguyana Ísu ó'on-kwaasi túwawaakaamba makéna minkáé'nárai túranka'a paárúwasarai awánésarai

¹³ koyauwerésarai Ísuna kwaási tasimátímúyasa ísómha íma ísámai kawe'á uráawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Áríku 24:36-49, Yóni 20:19-23

14 minkákémbá Ísuna kwayó-kwáási
 sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasi
 toómbá kwénowana Ísu paárúwasa awánowana
 Ísu áwáá'a tiyéna séna kemá pukáundavinkemba
 usásinkaunda suwánaresa simátíméwa'a
 ísámai sirumbá kwéairaraawe sé'a ísámai
 tuwarónaawaro kwéowe. simátímén-aintavai
 áraire seráámbá íma áraire siráawe simásuwena
 15 séna kesí áséi-kwasai amápa'-marava'a
 simátímapa'a koró.

16 kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái
 mésa nombá peráiyana Áánútu miwímá
 sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkanivo
 kesááiyavesa íma áraire síyawaima Áánútu
 aaivimbá maitinkániye.

17 kesááiyavesa áraire sésa kenká'á agevamái
 máyáawai ímo awánaam-bayaima maésa kesí asir-
 ayándéi kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá
 maitiyuwésa ó'on-aimpinkemba sésa

18 áwáávi'o índa-iraankavayaambo
 tátoraiyanamo váíndamo ésa íma puwésa
 puwí-nómbó náiyambo ésa íma puwésa
 tí'o ín-kwaasira'a tiyáándeí táto'mai
 asóvamatinkanaaowe Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Arúku 24:50-53, aantá-kwaasi 1:9-11

19 Ísóigo Ísu mináímbá simásuwowana Áánútu
 Ísumba áí'maena kwíyómpa'a móankowana
 Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á
 máyowasa

20 Ísuna kwayó-kwáási amápa'-marava'a
áséi-kwasai simátímapa'a kuwaná Ísóigo
kwétuwa'naa-uwasa kwaási ímo awánaraam-
bayaima mayówasa awánésa sésa maanáimbó
simásíménta árair-aimban-iye siráawe.
mináímbá ánásaiye.]

aúná-aimba simái tarúmakain-kwasai
The New Testament in the Kosena Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kosena long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kosena

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

363afe94-0b4c-5e94-bf3b-b68ce841dec7